

ресурси – рівень заготівлі деревини, субсидії у сільське господарство, надмірний вилов риби, біорізноманіття та місця перебування видів – споживання води, захист видів тварин і рослин, захист місць перебування видів, рівень заготівлі деревини, стала енергія – ефективність використання енергії, альтернативні джерела енергії, викиди вуглекислого газу на одиницю ВВП.

У рейтингу 133 країн світу, складеному за здатністю країн вирішувати екологічні проблеми та досягати поставлених у цій сфері цілей, Україна посідає 60-е місце, а за категоріями відповідно 30, 58, 107, 59, 92 і 129 місця. За даними показниками Україна потрапила до групи країн, що мають значні природні ресурси, але характеризуються низькою ефективністю їх використання.

Таким чином, маючи негативну картину позиційності України у наведеному рейтингу сталого розвитку держави, варто спрямувати увагу всіх органів влади на вдосконалення Стратегії сталого розвитку України з огляду на зазначені позиції, враховувати рівень розвитку кожної складової наведених індексів.

Важливо на сучасному етапі розвитку нашої держави дотримуватись позицій інтеграції основних пропорцій економіки, які мають формуватися з урахуванням необхідності дотримання екологічних обмежень; економічного зростання, яке має супроводжуватися адекватними соціальними перетвореннями та сприяти розв'язанню проблеми підвищення якості навколишнього природного середовища; якості соціальної сфери і навколишнього природного середовища, які перетворюються у вирішальні чинники досягнення економічної сталості.

Бібліографічний список

1. Куревіна І.О. Формування основних засад сталого розвитку України – УКРАЇНА: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки: монографія. Київ: НІСД, 2016. 576 с.
2. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем/ Н.В. Караєва та ін.: за ред. І.В. Недіна. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 384 с.
3. Тактичні пріоритети та стратегічні орієнтири економіки України/ Я.А. Жаліло та ін.: за ред. В.С. Воротіна, Київ: НІСД, 2018. 88 с.

Баган Алла Василівна

к.с.-г.н., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Голтвянська Марина Анатоліївна

здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ

За виробництвом зерна кукурудзи Україна займає п'яте-сьоме місце у світі. Поширення кукурудзи у світовому землеробстві пояснюється її біологічними

особливостями, пристосованістю рослин до різних умов вирощування, а також високою урожайністю в зв'язку з використанням явища гетерозису.

Збільшення валового виробництва зерна кукурудзи було і залишається пріоритетним завданням аграрного виробництва України. В останні роки спостерігається збільшення площ під цією культурою та валових зборів в Україні [4].

У сільськогосподарському виробництві України кукурудза має важливе значення. У зернофуражному балансі їй відводиться провідна роль.

Завдяки посухостійкості, кукурудза є надійною страховою культурою в роки, несприятливі для озимих та ярих зернових. Кукурудза є цінною сировиною харчової та переробної промисловості.

Одним із визначальних критеріїв одержання стабільно високих врожаїв зерна кукурудзи, під час дотримання і чіткому та своєчасному виконанні регламенту агротехнології, є добір гібридів кукурудзи різних груп стиглості з високим потенціалом урожайності 12-16 т/га та підвищеною адаптивністю до несприятливих абіотичних факторів зони агровиробництва. Більш придатними для її вирощування є природно-кліматичні умови Лісостепу [5].

За рахунок розширення генетичного потенціалу гібридів шляхом залучення до селекційного процесу вихідного матеріалу з цінними господарськими ознаками і властивостями, відбувається збільшення виробництва зерна кукурудзи.

Тому важливим напрямом роботи вітчизняних селекціонерів є створення гібридів інтенсивного типу з високим рівнем урожайності [3].

Розробка і впровадження основних прийомів сортової технології нових гібридів кукурудзи є головним чинником практичного використання їх генетичного потенціалу і представляє актуальну проблему для сучасного рослинництва. Вирощування районованих гібридів призводить до максимальної реалізації їх генетичного потенціалу продуктивності [1].

Для отримання високих та стабільних урожаїв кукурудзи бажано використовувати гібриди з різними типами реакції на мінливість умов середовища, у тому числі інтенсивного типу – для одержання максимальних урожаїв у нелімітованих умовах; гомеостатичні – для отримання гарантованого врожаю на гірших і стресових фонах; середньопластичні – для забезпечення стабільних урожаїв на полях із нестабільним агрофоном.

Важливу роль у забезпеченні високих урожаїв зерна гібридів кукурудзи відіграє їх пристосованість до умов зовнішнього середовища, які постійно варіюють [4].

Різноманітність умов вирощування кукурудзи потребує певних екологічних характеристик гібридів.

Створення форм, які поєднували б високу потенціальну продуктивність і генетично зумовлену стійкість чи пристосованість до різних ґрунтово-кліматичних умов є однією з головних задач [2].

Головними факторами які сприяють зростанню урожайності є використання високоякісного насіння високопродуктивних гібридів, більш

ретельне дотримання технології їх вирощування, підбір морфобіотипів, адаптованих до даних умовах господарств, де території землекористування відрізняються за родючістю ґрунтів, попередниками, вологозабезпеченістю [6].

Подальше удосконалення технології вирощування кукурудзи можливе за умови впровадження у виробництво нових високопродуктивних гібридів різних груп стиглості і покращення існуючих агротехнічних заходів, спрямованих на реалізацію генетичного потенціалу гетерозисних форм стосовно конкретної ґрунтово-кліматичної зони.

Тому на сьогоднішній день актуальним залишається питання вивчення продуктивного потенціалу гібридів кукурудзи залежно від використання вихідного матеріалу.

Бібліографічний список

1. Андрієнко А. Л. Основні заходи сортової агротехніки гібридів кукурудзи різних груп стиглості в північному Степу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.01.09 "Рослинництво". Дніпропетровськ. 2004. 19 с.
2. Антонюк С. П., Вишневський М. В., Гаркава О. М. Добір вихідного матеріалу кукурудзи на жаростійкість. *Сучасні технології селекційного процесу сільськогосподарських культур* : Тези наук. Міжнарод. симпозіуму. Харків, 2004. С. 69.
3. Барчукова А., Коваленко О. Кукурудза без стресів. *Пропозиція*. 2013. № 5 (215). С. 74-75.
4. Гур'єва І. А., Вакуленко С. М., Степанова В. П., Кузьмишина Н. В. Генетичний потенціал сучасного вихідного матеріалу кукурудзи *Генетика і селекція на межі тисячоліть*. К. : Логос, 2001. Т. 2. С. 610–615.
5. Гурєва І. А., Рябчун В. К. Генетичні ресурси кукурудзи в Україні. Харків, 2007. 391 с.
6. Козубенко Л. В. Селекція кукурузи на раннеспелість. Харьков, 2000. 239 с.

Баган Алла Василівна

к.с.-г.н., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Солодаренко Олександр Сергійович

здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава, Україна

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ

За господарським значенням соняшник не поступається таким найважливішим та розповсюдженим культурам, як пшениця, кукурудза, соя та є однією з найпопулярніших олійних культур України та інших країн.

Спрощена технологія вирощування та високий рівень рентабельності, зростання попиту на насіння та соняшникову олію на внутрішньому та світових ринках викликає необхідність зростання посівних площ та підвищення врожайності культури. Проте згідно наукових досліджень та досвіду виробників, на виробничому рівні генетичний потенціал соняшнику реалізується лише на 30-50 % [3].

Одним з факторів, який визначає величину врожаю, є насіння: його посівні якості та урожайні властивості. Для господарств різної спеціалізації в умовах